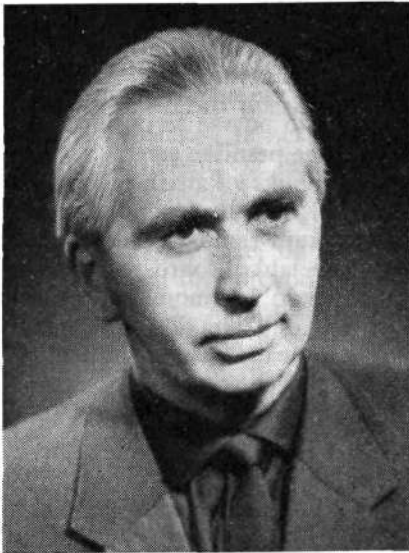

uredništvo svoje prevode poezije tega ali onega pesnika, ki vam je po srcu. Zaradi lažje presoje prosim, da prevodom priložite fotokopijo izvornikov. Če bodo prevodi dovolj lepi in zvesti, jih bomo z veseljem slej ali prej objavili. Za pošiljko zadostujejo že dve, tri pesmi, tudi ena sama, v takem primeru jih bomo tiskali pač v primernih skupinah. Gornja meja objav v eni številki bo približno 200 verzov.

Janez
Švajncer

Mimo Silvestra

Jutro se ni prebudilo umito. Nebo je ponujalo krmežljivost, prek in prek se je zapredlo s cunjastimi oblaki in svetlikalo skoznje, ko da se norčuje iz ljudi, ki so šli po glavni cesti proti občinski hiši. Ceste se je prijelo ime ulica, čeprav je to mejilo že na pretiravanje, gramoza niso prevlekli z asfaltom, že zaradi tega je ohranila vse svoje prvotne lastnosti, ko tam na kupu ni bilo toliko hiš, kot jih je pognalo iz nekoristnih

tal v zadnjih treh letih. To je točno zapisano v občinski statistiki, tajnica Zofka Kravos ima podatke takoj pri roki, ve tudi povedati, da je »asfaltiranje naše glavne ulice v občinskem planu prioriteta«. Pri tej slednji besedi se ji ko zakleto zatakne v grlu s cmokom in ji nekako ne gre z jezika, a nima slovarčka tujk na mizni plošči in tudi ne zanima se za podrobnosti, sploh se ji zdi za malo, da bi vprašala Albina Lazarja, učitelja, ne vpraša, malo je tudi sramu začinjenege, noče mu pokazati nevednosti, zniža se ji ugled, je občinska tajnica in nekoliko zadržanosti do stranke sodi k njenemu položaju.

Med telesi na glavni cesti proti občini je bilo mogoče opaziti tudi Albina Lazarja. Toliko više ni pognal, da bi ga lahko prepoznali po postavi in njegov način ni bil izjemen: niti gugajoč niti drsajoč, stopal je mirno in moško, le za spoznanje bolj uglajeno kot moški pred njim, ki ni mogel prekriti, da je zasidran med njivami in vinogradi. Moški je pregibal noge v kolnih nekako tako, kakor da nese na ramenih kaj težkega, kar mu potiska telo v zemljo. Albin Lazar ga je gledal v hrbet, ni ga ocenjeval po hoji in ni ga klical, da bi se ustavil in počakal nanj. Poznala sta se, to je bilo lahko uganiti že tedaj, ko se je moški obrnil in z roko pomahal, spodbudno pa nadaljeval pot. Nepoučenemu opazovalcu bi se morebiti zarilo v misli, da sta si

moška v laseh, a ravnal bi zmotno, kajti v tem kraju so se odrasli tako obnašali. Nekateri so šli v skrajnost in niso niti prijeli ponujene desnice v pozdrav in v slovo, čeprav so si nasuli v oči prijaznost in v usta smeh.

Albin Lazar tudi ni pogledal po oknih, ko se je približal občinski hiši, ki je čepela tam ob cesti še kar trdno, četudi ni mogla zatajiti spoštljive starosti. Poznavalci razmer so vedeli povedati, da so to poslopje sezidali pred sto leti in še prej, pa so bili v manjšini in jih poslušalci niso jemali kdo ve kako resno, nasploh so pripominjali, da nimajo časa ukvarjati se s takimi nepomembnostmi, mnogo več kot nastanek občinske hiše jim je pomenilo to, da so njene stene ravne in sveže prepleskane, okna velika in svetla. Celo ponosno so zatrjevali, da je že v tem dejstvu potrjen vsestranski napredek, saj so okna tega in tega leta zamenjali s prejšnjimi, manjšimi, in vstavili v odprtine večje okvire, ki so jih izdelali v domači mizarški delavnici.

Takoj ob vhodu v občinsko hišo je imel svoj prostor enoroki Silvester, ki je bil vratar in telefonist v eni osebi, kar pa nikakor ni veljalo tudi za njegovo mesečno plačo. Sam se ni pritoževal, je pa bilo slišati glasove, da bi mu lahko dajali več, kar so omenjali celo na občinskih sejah pod točko razno, včasih še prej. Silvestra so omenjali le za primer, ko so, denimo, določali razpore med prejemki najnižnjih in najvišjih na občini in naprej navzgor.

Albin Lazar je pravkar prestopil prag občinske hiše.

» . . . jutro,« je komaj slišno spregovoril in vzdignil desno roko z rahlo izproženimi tremi prsti.

»Dobro jutro, živijo,« je rekel Silvester in prijazno pokimal, ni pa pretiraval. Tale njegov živijo je občinsko tajnico Zofko Kravos naostril. Vsaj pred leti, dandanes že presliši, ali se vsaj vede tako, kako tudi ne, mnogo se je utirilo od takrat, namreč, kitki je zamenjala z umetnimi kodrčki, zvonasto krilo s kavbojkami. Ampak takrat Zofka Kravos ni trpela Silvestra, zagrozila mu je, da ga bodo odpustili iz službe, če bo kar naprej otrsals z jezika drugačne besede, kot so bile v rabi. Zdravo se reče, mu je dala pouk, otrsati se svojega živijo, to si lahko uporabljals nekoč, v tisti stari gnili državi, danes smo napredni in ne dovolimo več teh izrazov, nečedni so in so se preživeli, razumeš, kakor so se preživeli tvoji angelčki in hudiči, ki ti naskakujejo jezik. Cerkev je ločena od države. Pa kaj ti sploh pripovedujem, ne razumeš, pa mirna Bosna. Ne razumem, se je motalo Silvestru po glavi, naravnost tega ni izustil, glasno sploh ne, o, poznal je Zofko Kravos, obtesano in z napetimi strunami, ta bi še pobežljala in ga postavila na cesto. Ne more se otrsati starih navad, nosi jih s sabo na jeziku, v pameti, kretnjah, v obleki, čevljih, korakih, kako naj jih odloži, kako naj se spremeni njej na ljubo, zares ne more kljubovati, roko je pustil za to našo stvar, z eno, ki mu je ostala, ne more za stroj, tu notri v tej ložici pa si lahko pomaga in dobro mu služi.

Silvester je bežno pogledal za Albinom Lazarjem, ki je izginil v notranjost poslopja, ta je prijazen z mano, a redkobeseden, si je rekel, pa se spet zazrl predse, da ne bi prezrl prižigajočih se lučk na telefonski centrali. Kličejo od blizu in daleč, kličejo, vtikava in menjava kable, Zofka Kravos je natančna in zahtevna, spregleda kako malenkost, kdor dela, greši, že ga po-

kliče: Silvester, javi se mi takoj v pisarni, in ga oplazi s finimi besedami, da ne zaleže nobeno opravičilo, ne maram tvojih izgovorov, dlake nimaš na jeziku, mu pravi in zato mu je udarilo na mehur, toliko da se mu ni že voda zaprla, teče dosti s slabšim curkom, odkar je tako nasršena do njega. Povedal je županu, kako in kaj, pazil je, da ni zinil preveč na široko za zamerljivost, on pa njemu nazaj, da ne sme biti tako občutljiv. No ja, bo že nekako, za dežjem sonce pride, si pravi Silvester in dovolj vljudno pozdravi Lutra in Kmecla, ki si otrkavata čevlje na hodniku, čeprav je pred občinsko hišo suho in nad njo sončno, ne more si kaj, obide ga zadovoljstvo, ko se sliši v sebi: tadva sta s hribov, menda imata od tega.

Dvorana je prostorna, odkar so podrli prednjo steno, za katero je bila poprej pisarna kmetijske inšpekcije, niso odpravili te službe, v občini je kmetijstvo v prvem planu — Zofka Kravos se ne moti — uredili so zanjo drug prostor v prizidku občinske hiše. Sedem let so se dajali za to novo pridobitev, a številka nima nobene povezave s tem, da čez sedem let vse prav pride, ni finančnih sredstev, je trdil župan, v stiski smo še za kaj drugega, je dodal in pustil nasmeh na ustih, to je bila sploh njegova dobra in najboljša lastnost, so trdili tisti delegati, ki so tudi namigovali, da je lepše slišati: ni denarja, on pa vanje s temi finančnimi sredstvi in ekonomskim paketom.

Novi prizidek je imel svojo zgodovino, sedem let v njegovem rojevanju je bila za to občino dolga doba, predolga še za marsikaj dodatnega, kar bi morali narediti in kar so hoteli imeti.

To uro so delegati prihajali v dvorano, ki je oblikovala zahodni del občinske hiše. Bila je podobna hladnemu in neprivlačnemu pravokotniku z mehкими robovi, ker so stene prehajale druga v drugo z veznimi ploščami in dajale občutek vstavljenih dodatnih sten. Zaradi tega je dvorana postala revnejša za nekaj decimetrov na površini, vendar ni bilo toliko, da bi bilo prizadeto gibanje posameznikov. Stole so razpostavili po dolgem, od dna pri oknih, do vrha, pri odru, kjer so med sejami sedeli člani predsedstva. Stoli so bili odmaknjeni od vhodnih vrat, da vstopajoči niso zadevali v njihove noge in ne v sedeča telesa na stoli. Pa še toliko vmesnega prostora je bilo od vrat do te stranske vrste, da so stole lahko pomaknili od sosednjih in kljub temu niso bili nikomur napoti, niti tistim, ki so hodili ob oknih. V tej obstranski vrsti so delegati radi posedali, ker so se lahko udobno namestili in izprožili noge, kar je po splošnem mnenju priporočljivo za boljši krvni obtok, zakaj nenehno podvite noge povzročajo bolečine v kolenih, v stegnih in v podaljšku hrbtnice.

Stoli v dvorani so bili rjavi, pravzaprav je barva nekoliko vlekla na svetlo rjavo. Posebnost teh stolov so bila naslanjala, ne podolgovata, kakor so v rabi na takšnih stoli, ki so po svojem namenu izdelani za službene potrebe. Naslanjala so bila oblikovana v loku, kar je imelo več neugodnosti, kajti telo je moralo ostati zravnano, kdor pa se je vendarle spozabil in mu je levica ali desnica šla na naslanjalo, da bi se oprl in prenesel težo telesa tja, kjer mu je bilo prijetnejše, je moral nehati s tem poskusom, ker mu je roka takoj zdrsnila z naslanjala.

Potem so pričeli sejati, kot so delegati, tisti s kmetijami, odgovarjali ljudem, kadar so jih vprašali, da bi si potešili radovednost, kaj so imeli v zobeh, sejali smo o tem in tem, so jim odgovarjali kratko in jedrnato, kot se je zanje, tako vplivne, spodobilo.

Župan si je nataknil očala, rekel: »Moram v te okvire, drugače ne vidim,« čeprav mu nihče ni oponašal, da bi ga to njegovo ravnanje kaj motilo, in prebral dnevni red. Bral je počasi in razločno, a za vsako sejo so delegati prejeli z vabilom vred tudi dnevni red in besedila za vsako točko, lepo spravljena v mapi. Zdaj so županu razumevajoče pritrjevali, ko da jim je s tem branjem, počasnim in razločnim, ponudil novost, pri tem pa so pomenljivo gledali predse in malo naokoli. Bila je podoba, da so s srcem in z dušo pri stvari, čeprav sta Luter in Kmecl mislila na svoje njive, ki trmasto rodijo sloke koruzne stroke in frnikolast krompir in jih niti z bogatimi zalogaji umetnega gnojila ne pripravita, da bi bile radodarnejše. Jezita se na te cene, ki skačejo ko žrebeta, in vsakič, ko se oglasita, opozorita, da bi morali oni zgoraj vendarle že spregledati, da njiva ni tovarniški stroj, od pomladi do zime lepo pod streho in na suhem, ampak da je njiva na odprtem pod milim nebom in ji naškodi ali preveč moče ali preveč suše. Župan jima je skočil v besedo, toda zaleglo ni, niti malo ju ni premaknil z mesta in jima zrahljal teleg, na naslednji seji sta spet zapeljala voz po tem kolovozu.

Župan je napovedal novo točko: osebni prejemki z nekoliko spremenjenim glasom, ki mu je potegnil v tenor, drugače je pa nihal med baritonom in basom, morebiti zaradi tega, ker bodo delegati povedali svoje o njegovi plači in plačah podžupana in tajnice, morebiti pa je vlekel tanjše zato, da ne bi to vprašanje zadobilo posebnega prizvoka, kajti on je tukaj med njimi strojevodja in mora peljati vlak po voznem redu. Točno pa je tudi bilo dejstvo, da se je za to točko dnevnega reda pripravil načelnik za gospodarstvo in finance. Zakaj naj bi se torej vmešal v njegovo pristojnost. Frece, to imaš ti na skrbi, zato izpelji, da bo prav tebi, meni in vsem nam. Delegati seveda niso pomislili, da bi si njihov župan lahko kaj takega ali podobnega mislil, čakali so potrpežljivo in pritrjevalno uperili poglede v župana, ki je načelniku Frecetu namignil z desnico, da je zanj napočil čas, da stopi za govorniški pult. Načelnik Frece je pobral uradne papirje z mize, jih poravnal medtem, ko je vstal in jih čez nekaj korakov — govorniški pult se je držal mize s predsedstvom, ko da sta se zarasla v eno korenino — položil predse, pogledal po dvorani in začel.

Načelnik Frece je takoj povedal, da bo govoril o zelo pomembnem vprašanju, česar sicer župan ni omenil, . . . »poznamo ga po njegovi skromnosti, kajne, tovariši delegati, vendar pa čutim za dolžnost,« glas je šel v višino, enako tudi pogledi nad glave delegatov, »da sežem nekoliko nazaj, da bo osvetlitev tega problema popolnejša in vsem razumljiva.« Bilo je mogoče slišati, da so obrtne delavnice — nekatere od njih imajo vse pogoje oziroma že preraščajo v tip industrije — lepo napredovale. To daje dobro osnovo za nadaljnji razmah občinskega gospodarstva, le kmetijstvu, načelnik Frece je tedaj obrnil list in nekaj hipov molčal, ker sta se papirja sprijela in ni veljalo, kar je pisalo na tisti strani, ampak takšne malenkosti je nesmiselno

pogrevati. Niti Luter niti Kmecl nista opazila te napakice, njuna naostrena jezika sta često šla v mejo neumestnih pripomb, kadar se je komu zataknil jezik, gledala sta, kakor vsi drugi delegati okoli njiju, razen Pirnikove Ančke, ki jo je to jutro pojezilo, ker ji je mati namignila, da ji ni treba v delavnik vleči nase najboljšo obleko, načelnika Freceta in vrtela vratova, da bi ga razločneje videla. Saj bi se bila usedla v prednje vrste, kadar so govorili o denarju, ju je vleklo naprej, pa sta zakasnila in se brž spustila na najbližja prazna stola, hrbtov pred njima pa je bilo nasadenih prenagosto, da bi dregnila vsakega in mu namignila, naj bi bil vljuden in pustil kaj razgleda še njunim očem. Sicer sta po nepotrebnem vrtela vratova, kajti načelnika Freceta sta lahko videvala vsak dan in ne samo na tej seji, zagotovo se je zadrževal v pisarni, če že ni moral na službeno pot v sosednje mesto ali še naprej v notranjost republike.

»Nemajhne zasluge pri vsem tem,« je nadaljeval načelnik Frece in nekoliko tiše dodal: »kmetijstvo bomo še kdaj drugič prevetрили,« pa spet glasneje, »ima naš župan Maks Perko. Mislim, tovariši, da delite z mano moje mnenje, zato moramo to upoštevati, ko bomo našemu prizadevnemu županu določili nagrado. Če upoštevamo . . .«

». . . vratarja in telefonista Silvestra,« je šepnil Luter Kmeclu.

»Čakaj, da ne preslišim,« je tiho odvrnil Kmecl in pazljivo poslušal.

. . . »osebne prejemke občinskega vratarja in telefonista,« je nadaljeval načelnik Frece, »potem moramo priznati, da je razpon med njegovimi prejemki in prejemki našega župana mnogo premajhen, sploh če upoštevamo republiško povprečje.«

Ni bilo dosti drugače kot v mravljinjaku, kadar kdo podreza s palico, da prihitijo mravlje in razburjeno tekajo naprej in nazaj. V dvorani so se oglašali, da že ni bilo mogoče vedeti, ali govori ta ali oni. Župan je zaman trkal s kulico po mizni plošči, prevlečeni z zelenim prtom, glasovi so bili prešibki, da bi delegati mogli to slišati. Sicer jim ni mogel očitati nediscipline, o čemer je dvakrat v letu spregovoril in navedel za primer nekatere delegate, ki so neredno prihajali na seje, po njegovem mnenju pa je ravno to cokla v rednem delu občine. Delegati so se oglašali zaradi tega, ker so bodisi pripovedovali o svojih težavah, bodisi so naštevati ljudi, ki jih poznajo osebno, češ da se najprej zatakne pri denarju, vsak bi rad sebi odmeril največji kupček, že lahko mirne vesti rečemo kup, ker se v sili rešujemo tako, da natisnemo več serij poleg teh, ki so v obtoku. Treba bo potegniti debelo črto pod te številke, ki so zdaj v rabi, in še nje bo potrebno znižati, drugače za denar kmalu ne bo več prostora v listnici, nočemo po tisti poti, kot je bilo med zadnjo vojno, ko so ljudje z aktovko nosili domov svojo mesečno plačo. Toda kje začeti in kdo naj da pobudo, besed je mnogo, izgovarjamo jih, da sežemo do srca in ne moremo ugovarjati, a ostanejo na papirju, premalo je nekaj skleniti in zapisati razločno, beseda naj postane meso, to nima nobene zveze z mistiko, o ne, le za red se zavzemam, imenujte mi enega, ki je za kaj odgovarjal pred vsemi. Vsi odgovarjamo, lahko tudi tako, ampak suhi čez reko ne pridemo, zmočimo se, to pa vemo, kako je s tem. Eni dobijo preveč, skoroda ne vedo, za kaj naj bi še porabili denar, vratar in telefonist Silvester

ni med njimi, le naša senca pada po njem. Občudujmo ga, vzdrži človek in ne odpre ust, lahko bi jih raztegnil in se pritožil: Ljudje, je to, kar mi dajejo, plača, ne dosegam niti povprečja, o katerem toliko govorijo oni zgoraj in pišejo po časopisih. Sploh se ne približam na nekaj korakov vsem tem, ki so se preobjedli teh dobrot, ki jih jaz gledam v izložbenih oknih, noter ne upam stopiti, ne obrnem se pošteno, pa je moja denarnica prazna.

Župan je nehal trkati s kulico po mizi, podoba je, da se mu je prilepila na prste, vihti jo, ko da grozi, a ni sledi o tem, ohraniti hoče red, tudi delegati so iz mesa in krvi, vzgojeni za cesto in za lokale, razburijo se, to je čisto človeško, ne graja jih, le miri, zato sedi z obrazom proti njim. Ni se ponujal, sami so ga izbrali, zato morajo spoštovati njegovo voljo. Privatno se ne obregne nad njimi, če ga kdo povabi na kozarček, se mu pridruži in odideta v gostilno. Njegovo mesto je med volivci, kaj pa bodo dejali, če se ne pokaže od enih do drugih volitev. Vrtar in telefonist Silvester je sam in zasluži več kot dovolj. Ja, to že, toda kaj pa hrana, pa pranje, pa obleka pa perilo! Ne bodimo ozkega srca, tukaj smo zato, da ga odpremo na široko. Ne brenkati na to struno, razum, razum, tovariši delegati, pustite čustvo za druge in drugačne priložnosti, imate družinske praznike, imate obletnice, takrat se izkažite, ne bom vas tolkel po prstih in vlekel za jezik.

»Sploh pa, tovariši,« je preglasil načelnik Frece zgovorne in prezgovorne delegate, »ne odmikajte se od osnovnega vprašanja. Na dnevnem redu imamo osebne prejemke za župana, podžupana in za tajnico, vi pa drvite brezglavo ko teleta po travniku, oprostite primerjavi, ne mislim vas žaliti, ampak tudi to si moramo povedati v obraz. Nikar skrivati v sebi, to tišči in tišči in ko prekipi, ni dobro. Ni dobro, vam pravim,« zatrdi načelnik Frece in si z robčkom obriše čelo. Spotil se je, v dvorani je vroče, toliko teles drugo ob drugem, soparica že ni več znosna, najbližji razume Freceta, kakor da sta dogovorjena, in gre odpret prvo, drugo in tretje okno. Delegati obrnejo glave proti govorniku in pazljivo spremljajo njegove hiteče prste, kako zajemajo popisane liste papirja in kako šipe prinesejo svetlobo od zunaj v dvorano, prikimavajo in so kar zadovoljni, da se naužijejo svežega zraka. Prijetno je sedeti v prezračenem prostoru, župan je včasih premehak, čistilki bi moral reči, da mora počistiti in prezračiti dvorano takoj, ko nehajo sejati in ko odidejo po hodniku, če se že ne odloči, bi tajnica Zofka Kravos snažilko lahko trdo prijala.

Albin Lazar trzne z glavo in široko pogleda po dvorani, menda je zadremal za sekundo, dve, le kam so ga odnesle misli, pridejo in se jih ne otrese, zlobne so in postavljajo župana v slabo luč. Noče verjeti dolgim jezikom, ki namigujejo, da v občini ni pravega reda in ga tudi nikoli ne bo, ne rečejo naravnost, a se takoj čuti, da je ost naperjena v župana. Delegati, glejte me, ne bojim se hoditi z zravnano glavo, občino imam rad in mi ni vseeno, ali ostane spodaj ali se vzdigne. Mora se vzdigniti, zato podpiram predlog našega načelnika Franceta, bom kar glasno povedal, da mi ne izpuhti iz glave, si pravi Albin Lazar in dvigne desnico. Ko mu župan prepusti besedo, reče:

»Tovariši, kritizirati znamo vsi. Tako je tudi prav. Toda kritika mora biti konstruktivna.«

»Kar povej po naše, kaj se repenčiš!« vzklikne Luter. Že se mu zadovoljno razleze obraz, ker ga podpre Kmecl.

»Ja, po naše, saj vemo, da si pameten in študiran.«

»Zaneslo me je, priznam,« pritrди Albin Lazar. Jaz glasujem za predlog, ki ga je povedal načelnik Frece. Če že ni povedal naravnost, pa si lahko preberemo, kaj vsebuje gradivo o tej točki dnevnega reda. Gradivo smo prejeli po pošti.«

Listi zašumijo, oči zdrvijo po črkah in roke navzgor.

Krizantema človeku na grob

Boj za počlovečenje človekovega življenja na tem planetu ni le smisel, ampak tudi največja vrednota.

(Iz neke knjige)

Cvetko
Zagorski

Obstala je na pragu tesne uredniške sobice in se zagledala v mladega moškega za veliko, prastaro pisalno mizo. Pravzaprav niti ne vanj, ampak v krog slepeče svetlobe, ki jo je metala črna namizna svetilka po razmetanih papirjih in svinčnikih in po njegovih rokah. Ležale so na mizi, ko da ne pripadajo nikomur in ko da so prav tako erar kot vse drugo v sobi. Potrebovala je nekaj trenutkov, da je vsaj v obrisih razločila in prepoznala

njegov skoraj še deški obraz in oprsje, nagnjeno nad mizo, ter navlako pohištva tesno za njegovem hrbtom; oguljena, ugreznjena usnjena fotelja s klubsko mizico, za katero je še v zadnjih dneh pred begom pil črno kavo ugleden liberalni urednik, in omaro s hrbitišči starih leksikonov in priročnikov, iz katerih je še vsa leta med vojno kljuval zgodovinske podatke, citate in številke, da je z njimi podkrepiljeval, zaljšal in solil svoje članke. Vse razen novo pečenegega urednika srednjih let, v partizanski uniformi brez